

Nyheter från Radiomuseet

Nr 78, 1 juli 2015

Gullregn (*Laburnum*) är giftig men ack så vacker på försommaren. Bilder Lars Lindskog

Prov med gammal inspelningsteknik

RADIOTEN Nr. 6/2015.

Här kommer en intressant artikel ur Radioten fritt översatt och något bearbetad. Den handlar om forskning som bedrivs idag kring grammofoninspelningsteknik på vaxskivor från tiden före första världskriget.

George Brock-Nannestad berättar och visar sina bilder:

Rekonstruktion av inspelning från 1913 för att skaffa erfarenheter

Under november 2014 var jag mycket involverad i akustiska inspelningar. Jag bjöds till London för att hjälpa till med en rekonstruktion av **Arthur Nikisch'** berömda inspelning af **Beethovens 5 symfoni från år 1913**. Den gavs ut av HMV och kom ut i England strax före första världskriget. Den blev återutgiven under beteckningen D89-D92 och fanns med i katalogerna under lång tid eftersom den ansågs vara så historiskt betydelsefull.

Orsaken till att jag bjöds in var att jag har erfarenheter av att genomföra akustiska skivinspelningar vilket är något annat än de vanligare moderna fonografinspelningar. Jag har även dokumenterat grundprincipen för att möjliggöra historiskt korrekta rekonstruktioner i en artikel 1998.

Detta projekt leddes av **Aleks Kolkowski**, som arbetade på **Science Museum** 2012. Aleks är en välrenommerad modern ljudkonstnär och är även en stor kännare av Stroh-instrument, som är stråkinstrument försedda med horn för förstärkning av ljudet. Aleks hade inlett ett samarbete med **Royal College of Music** och musikforskaren Amy Blier-Carruthers och med dirigenten Robin O'Neill samt med **Duncan Miller**, som är känd för att vara en av de få leverantörer i världen av nya fonografrullar.

Duncan Miller har byggt en akustisk inspelningsutrustning komplett med inspelningstratt och ljuddosor till grammofoner, som mycket liknar de typer, som användes fram till 1925. Han har ett företag, som kan leverera rullar såväl i vax som i polymer. Därför kan de relativt många fonografer, som existerar hos samlare, alltid få ersättning när rullarna blir slitna.

Här handlar om en rekonstruktion av en klassisk grammofoninspelning, som ursprungligen gjordes 1913.

Hur är kopplingen till radion?

Jo det hör till utvecklingen av ljudtekniken. 1913 var de flesta enbart bekanta med ljudtekniken i telefonen och dess kvalitet var sådan att man kunde skatta sig lycklig om man kunde känna igen rösten på den som var i andra änden. De första fonografernas ljud var en aning bättre än telefonens. Därefter gick ljudtekniken fram med stormsteg och man kunde efterhand ta upp ljudet från större och större grupper även om varje enskilt instrument för sig inte var särskilt starkt i jämförelse med de i en hornorkester. Därför var symfonier åtråvärda som symboler för ljudteknikens frammarsch.

Musikerna bestod av studerande vid **Royal College of Music**; Deras Chamber Orchestra har en storlek som i stort sett motsvarar den grupp från Berliner Filharmonikerna som Deutsche Grammophon använde år 1913 vid Nikisch' inspelning.

Utgångspunkten för storlek och placering av ensemblen var en gammal bild från Alfred Hertz med Berliner Filharmonikerna vid inspelningar av Wagnermusik tre månader innan Nikisch gjorde sin inspelning. Detta handlade om en stor orkester på 52 musiker, medan Beethovens 5 symfoni blev inspelad med ca 30 musiker enligt informationsmaterial från Deutsche Grammophon. Detta motsvarar Litolff-utgåvan av partituret.

Här visas placeringen af orkestern, inspelningsträtt och verk. Inspe­lingen skedde samtidigt på moderna digitala medier. (red. Anm. *George Brock-Nannestad* står till höger i bilden och observerar det hela.)

Det var avsatt 2½ dag för inspe­lingen, Tiden fylldes med tester för att uppnå tillräckligt kompakt placering av musikerna samt för att övervinna nålbruset vid graveringen, vilket inte lyckades till 100%. Det fanns rikligt med vaxskivor (25-30 mm tjocka), som var svarvade släta i en vaxssvarv, även den konstruerad av Duncan Miller samt ett värmeskåp, för att värma upp skivorna så att de blev lagom mjuka inför inspe­lingen.

Problemet med bruset berodde på att all utrustning hade varit placerad under omkring ett dygn i en transportbil i höstväder varför de massiva vaxskivorna helt enkelt inte hann bli tillräckligt varma under den första dagen. Problemen med vaxet påminde mycket om de problem, som Gramophone Company upplevde omkring 1910, så på denna punkt blev rekonstruktionen mycket autentisk. Man får nog tillstå att det fordras minst ett års arbete för att få tillräcklig erfarenhet inom detta område.

Innan inspe­lingen inleddes demonstrerades den gamla inspe­lingen av den erfarne samlaren **Dominic Coombe** på en välfungerande akustisk HMV Senior Monarch grammophon med en stilig träträtt samt en Exhibition Soundbox, som tillhörde honom.

Dirigenten och musikerna var mycket entusiastiska, och till sist blev de önskade inspe­lingarna färdiga. De första upptagningarna ledde till tekniska förändringar samt ändring av musikernas placering. Dessa inspe­lingar kasserades och svarvades bort. Det var spännande at uppleva dåtidens realiteter som att några av de senare och bättre inspe­lingarna faktisk blev avbrutna av dirigenten, för att något inte lyckades helt musikaliskt. Moderna musiker är bortskämda med att fel kan rättas till i efterhand – här skulle 4½ minuts musik presteras helt perfekt!

En månad senare presenterade tre av gruppens medlemmar resultaten vid ett gemensamt föredrag på **Royal College of Music**. Några av vaxskivorna hade matriserats inför föredraget pressats i ett hårt plastmaterial och demonstrerades på en Columbia Plano-Reflex grammofon. (shellackbaserat skivmaterial finns inte idag)

Detta var en mycket spännande upplevelse, och det kommer senare att läggas ut bilder och videoinspe­lingar på några engelska hemsidor, först och främst på <http://www.rcm.ac.uk/research/>. Under 2015 kommer Science Museum ge ut en artikel om processen.

Inspelningsteknikerna är här Ducan Miller med höjt finger samt Keith Harrison. Den röda lampan är tänd.

En beskrivning av händelsen och tekniken från RCM Royal College of Music i London kan idag återfinnas på:

<http://www.rcm.ac.uk/research/researchareas/pps/beethovenproject/>

Man fick sitta lite trångt under inspelningar 1920

Bild från RCM.

Lars Källand

Välkommen till Grimeton på söndag

Nu på söndag den 28 juni är det Alexanderssöndagen och då körs Grimetonsändaren SAQ igång vid två tillfällen under dagen. Dels klockan 11.00 och dels 14.00 svensk tid. Sändaren startas upp för kalibrering omkring en halv timme innan själva utsändningen inleds. Läs mer nedan:

<http://alexander.n.se/evenemang/alexanderssondagen/>

Du kan även enkelt lyssna på Grimetons utsändning via datorn hemma!

Adressen är: <http://websdr.ewi.utwente.nl:8901/>

REMINDER!

We will remind you of the **Grimeton Radio/SAQ transmission on VLF frequency 17.2 kHz, CW**, with the Alexanderson 200 kW alternator on "**ALEXANDERSON DAY**", **Sunday, June 28th**, at **09:00 UTC** and **12:00 UTC** (11:00 and 14:00 SVT).

We will start tuning up some 30 minutes before the message.

There will be activity on amateur radio frequencies during the day with the call **SK6SAQ**.

Frequencies:

- 7,035 CW **or** 14,035 CW
- 3,755 SSB
- 145,700/145,100 VHF FM repeater (R-4/RV-56)

QSL to **SK6SAQ** via SM bureau.

QSL-reports on SAQ transmissions are kindly received:

- E-mail to: info@alexander.n.se
- or via: SM bureau
- or direct by mail to: Alexander - Grimeton Veteranradios Vaenner,
Radiostationen Grimeton 72
SE-432 98 GRIMETON
S W E D E N

The radio station will be open to visitors from 08:00 to 14:00 UTC (10:00 to 16:00 SVT).

Welcome!

Also read our web site: www.alexander.n.se

Yours

Lars Källand
SM6NM

Mellanvågssändare på Gammelvala

I samband med Gammelvala **18 – 25 juli** kommer Radiomuseet förutom den sedvanliga radioverkstaden även ha med en helt nyanskad mellanvågssändare. Genom den kommer vi kunna sända i utställningslokalen så att vi kan få ljud även i äldre radiomottagare.

Läs mer om Gammelvala och radioverkstan på www.gammelvala.se/gammelvala.

Vi har tillräckligt med folk att bemanna utställningen så att den fungerar, men vi ser gärna att ytterligare någon anmäler sig att hjälpa till någon eller några dagar, särskilt på onsdag (veteranbilsdagen) då det brukar komma väldigt många besökare. Våra medlemmar är hjärtligt välkomna som besökare också – titta gärna in till oss om ni är i Värmland under Gammelvalaveckan!

Kontakta oss, Jeanette och Lennart!

Jeanette Nilsson
0300-62373, 0739-959994
Jeanette62373@hotmail.com

Lennart Nilsson
0300-62373, 0768-372013
odenback@telia.com

Välkommen till Hörby och VeteranLjuddagen 2015

Hörby Radioförening inbjuder till " VeteranLjuddagen 2015" den 5 september 2015. Program och övrig information hittar du på vår hemsida via bifogat länk. Sprid gärna denna information till andra radio- och ljudnostalgiker! Jag återkommer med mer information när vi närmar oss september men boka in dagen redan idag! www.horbyradioforening.se

Vid nationaldagsfirande fick Hörby Radioförening årets kulturpris av Lions Club

Motiveringen lyder "Hörby Radioförening har under flera år byggt upp en unik utställning som speglar rundradions historia. Föreningen förvaltar föremål från bl. a. Hörby Radiostation och visar på inspirerande sätt olika apparater som har använts i de skånska hemmen och på Radiostationen i Hörby. Med entusiasm och stor kunskap har Ni etablerat en plats i Hörby kommuns rika kulturutbud. Vi hoppas att Ni genom LIONS KULTURPRIS och denna uppmuntran kommer att bibehålla och utveckla det radiohistoriska arvet.

Föreningens stolta styrelsemedlemmar är mycket glada för uppmärksamheten och tacksamma för det ekonomiska bidraget på 15.000:- till verksamheten.

Föreningen har skapat en utställning som finns i anslutning till Östra Sallerups kulturhus. I utställningslokalen finns utrustning bevarad från den numera nedstängda Hörby Rundradiostation. Radiostationen var geografiskt placerad i Östra Sallerup, c:a 1 km norr om förenings utställningslokal.

En skalenlig modell av stationsområdet visar hur det såg ut under dess glansdagar med sändningar på MV, KV, UKV samt TV. Idag finns endast högmasten (323 m) kvar med antenner för UKV och TV. Bland föremålen, som alla har anknytning till radioteknik finns tidiga kristallapparater en del hembyggda och så vidare rörapparater och transistorbestyckade. Hörbys första rörbestyckade radiomottagare av fabrikat Telefunken och med handskriven skala finns också att beskåda. Utställning täcker över 100 års utveckling inom radiotekniken. På radions mellanvågsskala har Hörby funnits med bland storstäderna under ungefär lika lång tid. Den första sändaren i Hörby var på 10 kW och placerad i Karlsfält, 4 km söder om tätorten utmed väg 13. Efter en del provsändningar togs stationen i bruk på nyåret 1929 med reguljära sändningar. Byggnadskunniga medlemmar har under våren färdigställt en tidstypisk verkstad som den kunde se ut hos de flesta radioreparatörer under mitten av 1900-talet. Verkstaden är utrustad dåtidens instrument, rörvoltmeter, universalinstrument av fabrikat AVO, rörprovare samt signal- och svepgeneratorer för trimning av mottagare.

Fr. v. Mats Matsson Lions Club Hörby, Sten Ewerlöf, Nils-Martin Andersson, Lars Wilson och Kjell Larsson radioföreningen. Foto: Wieslawa Andersson

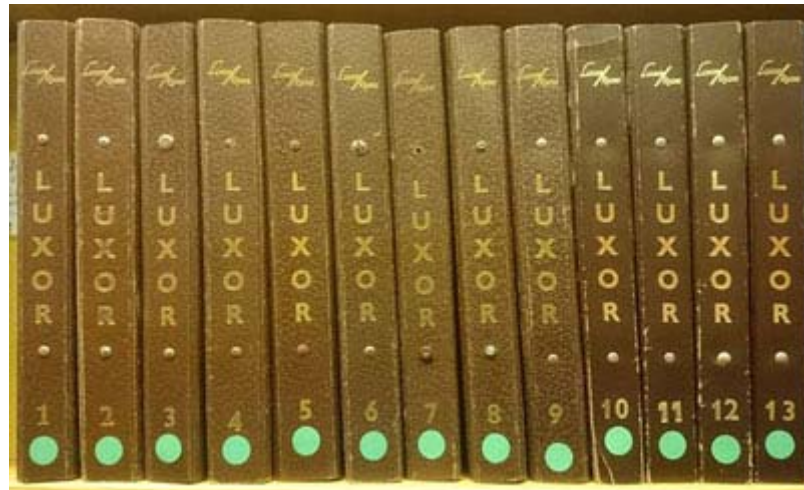

Foto: Kjell Larsson

Bengt Almqvist

bengt@telefonstationen.com

Aktivitetsansvarig Hörby Radioförening

13 pärmor med nyligen inskannade radioschemor från Luxor Bild Viktor Ohlsson

Behöver Du ett radioschema?

Hämta hem inskannade scheman från Radiomuseets hemsida

Vi, Viktor Ohlsson och Nils Pihlgren, fortsätter med att skanna in radioschemor från olika fabriker. Vi koncentrerar oss på att ta de svenska tillverkare vars schemor kan vara knepiga att få tag i via utländska databaser. Detta gäller exempelvis Luxor Radio. Dessa inskannade schemor kan man som medlem ladda ned helt gratis via museets medlemsida som man når via hemsidan. Login hittar Du på sid 2 i Audionen.

Adressen är: www.radiomuseet.se/medlem

Viktor Ohlsson

viktor.ohlsson@von.pp.se

Nils Pihlgren

nils.pihlgren@hotmail.se

Välkommen till vår loppmarknad 8 augusti

Det finns åtskilligt med spännande föremål i trapphuset så därför blir ytterligare en loppmarknad i sommar. Den blir lördagen den 8 augusti. Tiden är som vanligt klockan 12-14.

Bengt Lindberg

benli@globalnet.net

IARU fyller 90 år

I år fyller International Amateur Radio Union 90 år och i samband med detta har Sveriges Sändaramatörer firat detta med att aktivera ett antal specialsignaler.

Sten Wahlskog

stenw61@gmail.com

Sjätte distriktet tilldelades signalen:

7S90IARU

Radiomuseet har via SK6RM använt denna signal under vecka 23 (1-6 juni) vilket resulterat i 985 kontakter (QSO) under tiden 1-7 juni.

Radiokonditionerna har varit dåliga den senaste veckan men är nu på väg upp igen.

Amatörstationen SK6RM är öppen att användas av besökare med licens. Kontaktperson är jag, Sten (SM6DER).

En värdefull donation från en radioamatör

Söndagen den 7 juni blev jag uppringd av Christer Aronsson i RM:s styrelse, där han meddelade att Ragnar Ohlson, SM6DEK i Lindome donerat hela sin amatörradioanläggning inklusive tillbehör, böcker, delar, instrument, vanliga radioapparater, bandspelare osv.

Christer ville ha hjälp att välja ut de delar av anläggningen som RM kan ha i sina samlingar. Jag satte mig i bilen och körde till Lindome för att där träffa Christer och Ragnars svärson David Forslund. Efter lite letande hittade jag fram till Ragnars hus.

En mycket fin radioanläggning fanns i ett av källarrummen, bl.a. en komplett Collins KWM2 kortvågs-tranceiver, ett 600 watt slutsteg, 30L1, en antennavstämningseenhet typ KW Electronics, SWR-meter. På denna anläggning tog jag några bilder innan vi monterade ner den. Vidare en Sommerkamp KV-tranceiver FT-277, en 145 MHz tranceiver TS-700, en Storno VHF FM-tranceiver, en Heathkit HW-30, 145 MHz AM-tranceiver, plus en stor mängd mätinstrument, signal-generatorer, böcker, vanliga radioapparater, små bandspelare, komponenter, vridkondensatorer osv.

Följande onsdag monterade vi ner det mesta av radio-anläggningen, samlade ihop och packade ner i kartonger det vi ansåg kan vara av intresse för Radiomuseet. Nu kom också Lennart Nilsson till hjälp, för att snabbt få undan det vi skulle behålla för Radiomuseet.

Radiomuseet får härmed framföra ett STORT TACK TILL RAGNAR, SM6DEK, och hans svärson David Forslund för hjälp, för den värdefulla donation han gjort till Radiomuseet i Göteborg.

Bertil Bengtsson
sm6aal@tele2.se

Kalender

- Grimeton, Alexandersondagen med utsändning söndagen den 28 juni (se separat program)
- Gammelvala 18-25 juli (se separat annons)
- Loppmarknad lördagen den 8 augusti klockan 12 – 14 i trapphuset
- VeteranLjuddagen i Hörby 2015" den 5 september 2015
- Höstmöte lördagen den 12 september klockan 12.00
- Presentation av Radiomuseet på Blå Stället i Angered den 17 september klockan 18.00
- Bokmässan 24 - 27 september
- Vintermöte lördagen den 28 november klockan 12.00

Försäljning av komponenter varje onsdag e.m.

Bo Carlsson, som är ansvarig för komponentförsäljningen på Radiomuseet kommer att finnas tillgänglig under onsdag eftermiddag varje vecka för kunder som vill gå in i komponentförrådet och själva se vad som finns där. Andra tider kommer förrådet bara att kunna öppnas om det finns funktionärer som har tid att vara med.

Bo Carlsson

bo.carlsson@bredband2.com

Du kan även alltid beställa radiorör och andra komponenter via e-post via adressen

Info@radiomuseet.se

Nyheter från Radiomuseet

Deadline för augustinumret nr 79 är måndagen den 20 juli 2015.

Välkomna med bilder, kommentarer och inlägg till Nyheter från Radiomuseet!

Vidarebefordra gärna Nyheter från Radiomuseet till vänner och bekanta, även till de som bor långt borta.

Lars Lindskog

lars@lalind.se

Facebook

Jeanette Nilsson och Matts Brunnegård är våra två mycket aktiva redaktörer för Radiomuseets faceboksida. Deras inlägg kommer nu även direkt in på Radiomuseets hemsida och kan därigenom nå ändå fler läsare.

Adressen är som vanligt:

<http://www.facebook.com/home.php?#/pages/Goteborg-Sweden/Radiomuseet/136495834874?ref=ts>

Jeanette och Matts kan vi nå här:

Jeanette Nilsson

jeanette62373@hotmail.com

Matts Brunnegård

gjutaren26@gmail.com

Audionen

Audionen distribueras numera via e-post i pdf-format på samma sätt som Nyheter från Radiomuseet till samtliga medlemmar som inte speciellt begärt att få Audionen i pappersformat. Detta kan man göra genom att sända ett meddelande till info@radiomuseet.se De medlemmar som saknar e-postadress får automatiskt Audionen i pappersformat hem till sin brevlåda.

Deadline för Audionen nr 3 / 2015 är 15 augusti.

Numera redigerar jag tidningen i ett program som heter In Design. Programmet ligger på en dator på Radiomuseet som jag når via ett program som heter Team Viewer. När ni skriver en notis så kan ni skriva den i vilket ordbehandlingsprogram som helst bara jag kan öppna det. Jag måste sedan konvertera texten till andra fonter och fontstorlekar. Att skriva texten i ett mailprogram går också utmärkt så slipper jag konvertera den ett antal gånger. Bilder vill jag ha separat i jpg-format på 1-2 MB. Är bilderna tillräckligt stora så kan jag hantera dessa som jag vill för att få fram bästa bild. Lämna gärna flera bilder tagna från olika håll och försök att få bort eventuella skuggor.

Sven Persson (Telefon: 0705-83 78 06)

audionen@radiomuseet.se

Kloka ord

Handsfree för 100 år sedan, omkring 1910

**Varma midsommarhälsningar från
Radiohistoriska Föreningen i Västsverige**

Lars Lindskog
Redaktör
lars@lalind.se

Viktor Ohlsson
Webbmaster
viktor.ohlsson@von.pp.se

